

Det danske Aarsmøde 1910.

Af Thade Petersen.

Lørdag den 11. og Søndag den 12. Juni 1910 afholdtes det 9. danske Aarsmøde i Graasten. Besøget var vokset ikke saa lidt fra Aaret tilforn, og navnlig var Søndagsmødet langt det største, vi nogen Sinde har haft. Lørdag Eftermiddag var der vel omkring 500 til Sprogforeningens og Skoleforeningens Generalforsamlinger paa Hotel „Stadt Hamburg“, men der vilde have været flere, hvis der havde været Mulighed for at komme ind. Ved Vælgerforeningens Generalforsamling og Folkemødet Søndag Eftermiddag i Teltet, der var rejst paa Teglværksejer Howys Mark paa Fidsnæs, var der betydeligt over 3000 Mennesker til Stede. Enkelte anslog endog Forsamlingen til 4000. Saa mange var der vel nok rejst til Mødet, men der har næppe været saa mange i Teltet paa en Gang¹⁾.

Sprogforeningens Generalforsamling.

Selv om Beretningen om Sprogforeningens Virksomhed i 1909 ikke viste saa stor Fremgang, som Aaret tilforn, saa gav den dog Indtrykket af et godt Aar. Medlemsantallet var siden sidste Aarsmøde vokset med

---

¹⁾ Se Flensborg Avis Nr. 135, 1910.

360 og udgjorde nu 5071, deriblandt 683 Kvinder. I Aarets Løb havde Bestyrelsen afholdt en Del Møder med Bibliotekarer, Kredsformænd og særlig interesserede Medlemmer for at drøfte Forhold vedrørende Foreningen, og Arbejdet paa Nybygningen ved „Folkehjem“ i Aabenraa var paabegyndt. Bestyrelsen havde fra Tillidsmænd rundt om i Nordslesvig fremskaffet Oplysninger om den danske Religionsundervisning i Skolerne og gjort Skridt til at hjælpe Forældre med at faa den genindført, hvor den var ophørt, Skridt, man dog ikke turde vente sig meget af. Det blev derfor hovedsagelig Forældrenes Sag at sørge for *Bevarelsen* af den danske Religionsundervisning, hvor den endnu fandtes. Der var bleven dannet 5 nye Kredse: Bov II, Daler II, Tyrstrup V, Ullerup III og Ullerup IV. Antallet af Kredse er derefter 192. Samtidig er Bogsamlingernes Antal bleven forøget med 4 og udgør nu 139. I dem er der bleven indlemmet 5229 Bøger, deraf 180 i Bogsamlinger paa de truede Egne Syd for Flensborg-Tønder Linjen. Desuden er der bleven gratis uddelt 16,207 Bøger og Hæfter, deraf 821 paa de truede Egne. Hele Antallet af udsendte Bøger og Hæfter er saaledes 21,436, langt større end nogensinde før. Endvidere er der gennem Foreningen bleven udsendt over 1500 Stilepræmier til Børn og 2500 Eksemplarer af Dr. Mackeprangs Bog „Nordslesvig 1864—1909“. Hele Antallet af udsendte Bøger naar dermed betydeligt op over 25,000. Indtægten havde udgjort 14,605 Mk. 02 Pg., deraf var 9746 Mk. 40 Pg. Medlemsbidrag og 2693 Mk. 62 Pg. frivillige Bidrag. Af Udgifterne, 13,151 Mk. 31 Pg., var 5813 Mk. 44 Pg. anvendt til

Køb og Indbinding af Bøger og 2500 Mk. overført paa Byggekontoen, Resten var gaaet til Forvaltning, Drift, Skat, Forsikring og Vedligeholdelse. I Anledning af en Anke over, at Driftsudgifterne var for store i Forhold til Anskaffelsesomkostningerne, oplystes det senere, at de betydelige Boggaver ikke var regnet med, hverken i Indtægterne eller i Udgifterne. Havde det været Tilfældet, vilde Forholdet mellem de ovennævnte Udgiftsposter være bleven et andet. Der fremsattes Ønsker om et større Antal kristelige Bøger blandt dem, der uddeltes, og der ankedes fra Afholdsfolks Side over, at Foreningens Sekretær havde søgt og faaet Tilladelse til Udskænkning af Øl og Vin paa „Folkehjem“, en Anke, der dog blev imødegaaet af mange i Forsamlingen.

Til Formand genvalgtes Fabrikant M. Andresen, Aabenraa, [og til Medlemmer af Tilsynsraadet valgtes Grdr. Chr. Ernst Christensen fra Asserballerskov i Stedet for Aftægtsmand Nis Callesen, Lerskov, og Gaardejer P. H. Smidt, Spandetgaard, i Stedet for afdøde Grdr. H. Petersen fra Rørkær, mens Købmand H. Ries, Aabenraa, Grdr. Alexandersen, Sottrup, og Redaktør P. Skovrøy, Tønder, genvalgtes.

Skoleforeningens Generalforsamling.

Skoleforeningen havde ifølge den aflagte Beretning haft Fremgang i alle Henseender i 1909, dog havde Medlemsbidragets Vækst ikke været tilstrækkelig. Medlemsantallet var indtil 31. December 1909 vokset med 1737 og saaledes naaet op til 7212, deriblandt 1032 inder. Fra 1. Januar 1910 og indtil nu ved Aars-

mødet var det yderligere vokset med 959 og udgjorde altsaa 8171, deriblandt 1435 Kvinder.

Foreningen havde i 1909 ydet Skolehjælp til 388 Unge mod 363 Aaret før. For 1910 var der allerede bevilget Hjælp til 417. Dem medregnet har Foreningen under 17 Aars Virksomhed ialt støttet 4360. Der gaves en Oversigt over de i 1909 støttedes Stand og over hvor mange, der havde været paa hver Art af de Skoler, der kommer i Betragtning, ligeledes i hvilke Amter de hørte hjemme. Af 3945, der indtil 1. November havde faaet Hjælp, boede i

Haderslev Amt	2375
Tønder „	619
Sønderborg „	563
Aabenraa „	334
Flensborg „	53
Kiel By „	1

Foreningen har for Tiden 353 Tillidsmænd.

Foreningens Vedtægter, der er bleven mer eller mindre ændrede paa Generalforsamlingerne i

Skærbæk den 27. Marts 1897	
Sønderborg - 25. „ 1898	
Aabenraa - 13. April 1901	
— - 27. Juli 1902	
— - 7. Juni 1903	
Haderslev - 16. Juli 1905	
Rødding - 13. Juni 1908,	

maatte atter underkastes en Ændring. De skal ved denne Lejlighed gengives i deres fulde Omfang, saadan som de nu kom til at lyde. Afvigelserne fra sidste Form antydes i Klammer:

Vedtægter for den nordslesvigske Skoleforening.

§ 1. Foreningens Formaal er at fremme Folkeoplysningen, navnlig ved paa lovlig Maade at drage Omsorg for Børnenes og Ungdommens Undervisning paa Modersmaalets Grund.

§ 2. Enhver Mand eller Kvinde over 18 Aar, der er tysk Undersaat, har Ophold i Haderslev, Aabenraa, Sønderborg, Tønder eller Flensborg Kredse, eller i Flensborg By, samt er i Besiddelse af sin borgerlige Ære, kan blive Medlem af Foreningen. Indmeldelser modtages til enhver Tid saa vel af Styrelsen som af Tillidsmændene, paa hvis Forslag nye Medlemmer optages i Foreningen af Formanden (før Styrelsen). Udtredelse af Foreningen kan kun finde Sted ved Regnskabsaarets Slutning efter forudgaaet Meddelelse til vedkommende Tillidsmand. Udmeldelsen gælder først fra den Dag af, da den skriftlig er kommen til Formanden.

§ 3. Til Fremme af Foreningens Formaal opkræves et aarligt Medlemsbidrag af mindst 1 Mark i Januar Maaned. Tillidsmændene bør sørge for, at de Medlemmer, som har Evne og Vilje dertil, svarer et højere Bidrag, og modtager ogsaa frivillige Bidrag til Foreningen.

§ 4. Foreningens Styrelse bestaar af 3 (før 2, ingen Næstformand) Medlemmer, nemlig en Formand, der tillige er Sekretær, en Næstformand og en Kasserer, som vælges af Generalforsamlingen paa 3 Aar, men kan genvælges. Formanden repræsenterer Foreningen, som har sit Sæde, hvor han bor. Han leder

dens Virksomhed, anmelder og sammenkalder dens Møder, fører Forsædet og leder Forhandlingerne. Naar et Styrelsesmedlem dør eller fratræder før den udløbne Funktionstid, sammenkalder Formanden henholdsvis Næstformanden (før: det andet Medlem) en Generalforsamling, for at Nyvalg kan foretages. Indtil da besørger de to Styrelsesmedlemmer (før: han) alle Forretninger, og Foreningens Sæde bliver uforandret, indtil Nyvalg har fundet Sted.

Styrelsens Forretningsførelse kontrolleres af et Tilsynsraad paa 15 (før: 9) Medlemmer, som vælges af Generalforsamlingen. De vælges paa 3 Aar. Hvert Aar afgaar $\frac{1}{3}$, de 2 første Gange ved Lodtrækning.

§ 5. Styrelsen inddeler Foreningsomraadet i Kredse og udnævner en Tillidsmand for hver Kreds. Tillidsmændene opkræver Medlemsbidraget, modtager Indmeldelser af nye Medlemmer og har i det hele at varetage Foreningens Interesser og at arbejde for dens videre Udbredelse.

§ 6. Den aarlige Generalforsamling afholdes hver Sommer. Ethvert Medlem er stemmeberettiget. Det af to Tillidsmænd reviderede Aarsregnskab fremlægges til Godkendelse, og de foreskrevne Valg foretages. Valgene sker ved Stemmesedler, og til et gyldigt Valg kræves absolut Flertal. Dog er Kaaring tilladt. Beslutningerne fattes med simpelt Flertal, dog kan Vedtægterne kun forandres og Foreningen kun opløses, naar Opløsningen foreslaas af Styrelsen, og $\frac{2}{3}$ af de paa en Generalforsamling tilstedeværende Medlemmer stemmer derfor. En overordentlig Generalforsamling skal sammenkaldes, naar mindst 50 Medlemmer for-

langer det ved skriftlig Henvendelse til Foreningens Formand, eller Styrelsen finder det nødvendigt.

§ 7. Regnskabsaaret følger Kalenderaaret. Regnskabet føres af Kassereren, til hvem Tillidsmændene indsender det opkrævede Medlemsbidrag.

§ 8. Naar Foreningen yder Skolehjælp til Ube- midlede, skal der først og fremmest tages Hensyn til ubemidlede Medlemmers Børn, naar de anbefales til Understøttelse af den paagældende Tillidsmand.

§ 9. Forhold, som vedrører Foreningen og dens Virksomhed og ikke er omtalte i Vedtægterne, ordnes af Styrelsen.

Foreningens Indtægter i 1909 var 31,836 Mk. 01 Pg. Deraf var 11,672 Mk. 92 Pg. Medlemsbidrag og frivillige mindre Bidrag fra Kredsene, 19,278 Mk. 69 Pg. frivillige større Bidrag og Gaver og 361 Mk. 17 Pg. Afbetaling paa modtagne Understøttelser. Til Skolehjælp var der anvendt 29,699 Mk. 36 Pg.

Formanden, Gaardejer A. Thyssen Hansen fra Randerup, der paa Grund af Sygdom var forhindret i at være til Stede, frabad sig Genvalg og foreslog Gaardejer Jens N. Poulsen i Drengsted til Formand. Efter nogen Forhandling om dette Forslag, valgtes imidlertid Gaardejer Hans Jepsen Christensen fra Høgsbro til Formand, mens Jens Poulsen valgtes til Næstformand. Til Kasserer genvalgtes Hinrich Thomsen, Haderslev, enstemmigt ved Kaaring. Til ny Medlemmer af Til- synsraadet valgtes Gaardejerne Hans Clausen, Hagen- bjerg, Nikolaj Nissen, Ris, Niels Skrumsager, Toftlund- gaard, og Frk. Bothilde Skjold fra Haderslev, Frk. Else

Hansen fra Bovlund og Fru Anna Marie Lassen fra Østerby paa Kajnæs, mens Gaardejerne Falle Lildholdt, Løjtkirkeby, Fr. Vognsen, Skønholt, og Chr. Michaelsen, Kastvraa, genvalgtes.

Vælgerforeningens Generalforsamling

afholdtes Søndag Eftermiddag Kl. 2. Foreningens Medlemsantal var siden sidste Generalforsamling vokset med 969 og derved naaet op til 6420. Deriblandt var der 819 Kvinder. Ny Medlemskredse var der bleven dannet i Bjolderup-Perbøl, Røllum-Torp, Hokkerup, Hostrupskov, Horsbyg, Notmarkskov, Abild, Lendemark, Solde-
rup, Bylderup, Sotterup i Bylderup Sogn, Søvang, Terkelsbøl, Skads, Aabøl, Refsø og paa Rømø.

Foreningen havde gjort de indledende Skridt til Dannelsen af „Nordslesvigsk Kreditforening“, og der var med dens Støtte bleven afholdt et Kursus i politisk Oplysning. Gennem særlige Udvalg havde Foreningen foretaget vigtige og betydningsfulde Undersøgelser i flere Retninger. Ved Udfyldningsvalget til Tilsynsraadet i Oktober var bleven valgt henholdsvis genvalgt — de indklamrede Navne er Stedfortræderne — Gaardejer M. Refslund Poulsen, Skovgaard, (Væver Th. Kaufmann, Traasbøl), tidligere Lærer P. Jessen, Sønderborg, (Apoteker Nagel, Brede), Gaardejer Jes Mærsk, Ø. Aabølling, (Forpagter N. Ewald, Nybølgaard), Mejeriejer J. Zachariassen, Dybbøl, (Gaardejer Sibbesen, Overskov), Direktør L. Christensen, Haderslev, (Købmand P. Iversen, Haderslev).

Da Udfaldet af Valgene i Efteraaret 1908 ikke er bleven meddelt før, skal det gøres her.

Genvalgt blev Rentier Chr. Finnemann, Kristiansfelt, (Bonde, Skovhus), Gaardejer Laust Ankersen, Gabøl, (Gdr. Olav Fink, Brendstrup), Kaptejn C. C. Fischer, Aabenraa, (Malermester Herløv Møller, Aabenraa), Gdr. Martin Simonsen, Flovt, (Gdr. Oluf Volf, Skærbæk v. Hoptrup), Gdr. P. Tønder, Birkelev, (Dr. med. H. L. Thomsen, Skærbæk), Gdr. A. Chr. Nielsen, Hønkys, (Gdr. P. Clausen, Smedager). I Stedet for Gdr. Nis Nissen, Viby, der var bleven valgt til Landdagsmand, valgtes Rentier P. S. Poulsen, Tandslet, (Gaardejer Chr. Lassen, Østerby, i Stedet for P. S. Poulsen). I Stedet for Gaardejer P. Lautrup, Vellerup, valgtes Gdr. N. J. Hørlück, Rurup, (P. Lautrup i St. f. A. Skov, Bevtøft).

Gaardejer P. Gran i Pøl var af Tilsynsraadet bleven valgt til Næstformand i Bestyrelsen.

Foreningen havde i Indtægt faaet 6648 Mk. 47 Pg. som Medlemsbidrag og 3860 Mk. som frivillige Bidrag. Dens Regnskab sluttede af med en Kassebeholdning af 6367 Mk. 87 Pg.

Jernfondet

havde i rede Penge og Statspapirer 36,795 Mk. 89 Pg. mod 30,356 Mk. i Fjor. Der var endnu tegnet Bidrag til et Beløb til 2220 Mk., og foruden dem fandtes der et Tilgodehavende paa 602 Mk. For Seglmærker, Julemærker, Billedmærker og Billedbrevkort var der indkommen tilsammen 2850 Mk. Udgifterne ved dem var 850 Mk., men endnu var der Varer i Behold, som det havde kostet 450 Mk. at faa lavet.

Konsulenterne.

Tandlæge Smith i Haderslev, der er Vælgerforeningens Konsulent i kommunale Sager, gav Meddelelser om de mange forskellige Retssager, han havde ført vedrørende Kommuneraadsvalg, Jagtforpagtninger, Kreds-dagsvalg og Vejsager. Det var ved en af dem lykkedes at faa Antallet af Vælgere i de store Grundejeres Klasse i Sønderborg Amt formindsket med to. Myndighederne søgte mere og mere at hindre den Slags Sager, men det maatte kun være en Spore til endnu større Udholdenhed.

„Nordslesvigsk Arbejdersekretariat“ (Vælgerforeningens Oplysningskontor) havde ladet trykke og omdele en Beretning for 1909. Lederen af Sekretariatet, cand. polit. Thomsen i Aabenraa, henviste til denne Beretning, idet han gjorde opmærksom paa, at Nordslesvig havde store Interesser i de tyske Statsforsikringsanstalter, idet der aarlig maatte indbetales omtrent $1\frac{1}{2}$ Million Mark til dem. Til disse Pligter svarede Rettighederne. Sekretariatet havde vundet en hel Række Forsikrings-sager med ret anselige Rentebeløb, og der vilde kunne udrettes mere endnu, naar det først blev mere almindeligt benyttet.

Det socialpolitiske Kursus,

som var begyndt i 1909, afagde Rigsdagsmand H. P. Hanssen Beretning om. Det var bleven afholdt i Aabenraa fra 15.—20. November og havde fundet stor Tilslutning. Man havde ventet højst 25, men der kom 50. Desuden deltog 30 i en Del af det og gennemsnitlig 150 i Aftenmøderne.

Aarsmødet i 1911 bestemtes til at finde Sted i Toftlund den 10. og 11. Juni.

En Kunstudstilling

var denne Gang knyttet til Aarsmødet. Den var arrangeret af den nylig dannede „Nordslesvigsk Kunstforening“, der vil virke for bedre Smag og større Hygge i Hjemmene. Udstillet var to fuldt udstyrede Stuer: en Dagligstue og en Spisestue.

Offentlige Møder.

Efter Generalforsamlingen afholdtes der Kl. 4^{1/2} et offentligt Møde, hvor Rigsdagsmand H. P. Hanssen gav en Udsigt over det Arbejde, der var gjort, og den Vækst, der paa mange forskellige Omraader var foregaaet i Nordslesvig i 1909. Et Blik paa alt dette viser Sandheden af Ordet, at vi ikke er et Parti, men en Befolkning, men vi er et *lille* Samfund og maa vogte os for Forarmelsens Ulykke: Selvgodhed, Trangsynethed, Utaalshomhed og Forkætringslyst. Foredraget er gengivet efter Talerens Opskrift i „Hejmdal“ og „Dannevirke“ Nr. 135, i noget sammentrængt Referat i „Flensborg Avis“ Nr. 135.

I en af de mange Taler, der som sædvanlig blev holdt ved Aftenmødet, mindede Fabrikant M. Andresen om vor afdøde Historiker A. D. Jørgensen, i hvis Fødeby vi denne Gang var samlede, og fremsatte et med Bifald modtaget Forslag om at rejse ham et synligt Minde her.

Sprogforeningens ekstraordinære Generalforsamling.

Kun en god Uges Tid efter Aarsmødet begyndte der i „Dybbølposten“ og „Flensborg Avis“ en hæftig

Kritik mod Sprogforeningen, nemlig for dens Forhold til „Folkehjem“. Som Følge deraf nedlagde Foreningens Formand, Fabrikant M. Andresen, og dens Kasserer, Kaptajn Fischer, samt Revisorerne, Købmand H. Ries og Rentier L. Middelheus, i Aabenraa, samt Rentier Jørgen Iversen i Svejrup deres Hverv den 1. Juli. Det samme gjorde et fjerde Medlem af Tilsynsraadet, Rigsdagsmand H. P. Hanssen, Aabenraa. Samtidig standsedes Byggearbejdet paa Folkehjem. Foreningens Sekretær, cand. math. N. Andersen, Aabenraa, gik ind paa at blive i sin Stilling, indtil en ny Bestyrelse var valgt.

Denne Mandatnedlæggelse førte til Afholdelsen af en ekstraordinær Generalforsamling i Aabenraa d. 14. Juli 1910. Efter at Stillingen var bleven drøftet, til Tider ret lidenskabeligt, gik Bestyrelsen ind paa at lade sig genvælge paa Betingelse af

1) at Generalforsamlingen udtrykkelig giver Bestyrelsen og Tilsynsraadet Fuldmagt til at gennemføre det paabegyndte Byggeforetagende for Sprogforeningens Regning;

2) at Generalforsamlingen godkender den nu bestaaende Ordning af Koncessionsspørgsmaalet.

En Resolution, der var vedtaget paa et lille Møde i Tinglev Søndagen før, og som blev stillet af Redaktør Christiansen, Flensborg, afvistes af Forsamlingen med 425 Stemmer mod 116, hvorefter Bestyrelsen genvalgtes med stort Flertal. Ligeledes genvalgtes de tre Revisorer og det fjerde Tilsynsraadsmedlem.
